

УДК 330.46

О. Мазуренок

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

РОЛЬ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Машинобудування має велике значення для зміцнення економіки України і становлення її як незалежної високорозвиненої держави. В Україні цей комплекс є одним із найрозвиненіших. З 1940 по 1990 рік обсяг його продукції виріс у 95 разів. На нього припадає понад 40% усього промислово-виробничого потенціалу індустріального виробництва. Частка продукції комплексу в загальному обсязі продукції промисловості становить 29%.

Так, у 2006 р. на частку машинобудівного комплексу припадало 12,5 % від загального обсягу промислової продукції. На сьогодні виробничі потужності в машинобудуванні використовуються в середньому на 30-40 %. Через відсутність обігових коштів, високих цін на продукцію, що випускається, труднощі зі збутом продукції мають 80 % машинобудівних підприємств. Морально застарілими є практично 100 % основних фондів машинобудівних підприємств, фізично застарілими – до 65 % основних фондів. За останні роки машинобудівна галузь показує свій динамічний розвиток, що впливає зі стабільним зростанням темпів обсягів машинобудівного виробництва. За даними Держкомстату України найменший індекс обсягу продукції машинобудування становив у 2005 р. (107,1 %), а найбільший – у 2003 р. (135,8 %).

Основними джерелами інвестицій у цій галузі є власні кошти – близько 70 %, кредити банків – 10 % та кошти державного бюджету – лише 5 %. Так, за 2005 р. витрати на розроблення інновацій становили лише 148 млн. грн., зокрема з державного бюджету – 7,8 млн. грн. (6 % фактичного загального обсягу витрат на інновації). Витрати на виконання інноваційних робіт, здійснені у 2006 р. на підприємствах машинобудування, становили 1,3 млрд. грн. Частка імпортової продукції у внутрішньому споживанні досягла 57,8 %, а власного виробництва – 42,2 %. Темпи імпорту машинобудівної продукції значно випереджають темпи експорту, що негативно впливає на торговельний баланс та збільшує його від'ємне сальдо. Відповідно зростає і частка машинобудівної продукції в загальному імпорті товарів країни з 18,8 % у 2000 р. до 27,9 % у 2005 р., а частка експорту за цей період зросла з 12,8 % до 13,5 %, тоді, як у розвинених країнах світу машинобудування, зазвичай, визначає їх експортний потенціал і забезпечує в середньому від 32 % до 40 % всього експорту.

Проблеми та перспективи розвитку галузі машинобудування безпосередньо пов'язані зі стратегією економічного розвитку країни. Для її ефективного розвитку необхідно впровадити ряд заходів, а саме:

- розробити нові технологічні процеси виробництва продукції;
- розширити обсяги виробництва машинобудівної продукції для внутрішнього ринку, підвищуючи її якість, за рахунок випуску ресурсозберігаючих та природоохоронних видів техніки;
- скоротити асортимент продукції, що імпортується;
- випускати продукцію, орієнтовану на потреби внутрішнього ринку та можливості входу в світовий ринок.